

Asia: VN/20350/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta (panimoiden, tislaamoiden ja viinitilojen ulosmyyntioikeuden laajentaminen)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Munuais- ja maksaliitto ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa asiassa.

Munuais- ja maksaliitto vastustaa lakiin esitettyjä muutoksia. Esityksen todetaan kaventavan Alkon monopoliasemaa, kun valmistuspaikoilta voitaisiin myydä alkoholijuomia, jotka nykyään kuuluvat ainoastaan Alkon monopolin piiriin. Liitto näkee tämän ongelmalliseksi. Toisin kuin valmistajien tavoitteet, Alkon ensisijaiset tavoitteet ovat yhteiskunnallisia, eivät liikeloudellisia. Alko tekee alkoholihaittoja ehkäisevää työtä sekä viestii alkoholin vaikutuksista terveyteen. Esityksessä ei mainita, että lakimuutoksen myötä valmistajille asetettaisiin vastaavia velvoitteita. Alkon monopoliaseman olemassaolon perusteet ovat kansanterveydelliset. Näitä perusteita on jo aiemmin tehdyillä lakimuutoksilla heikennetty. Toteutuessaan käsillä oleva lakimuutos heikentäisi perusteita entisestään.

Suomalaisten tietoisuudessa alkoholin terveysriskeistä on merkittäviä puutteita. Rasvamaksa on Suomen yleisin maksasairaus ja sitä esiintyy jopa kolmasosalla aikuisväestöstä. Heistä joka viidennellä maksan rasvoittuminen on edennyt maksatulehdukseksi, joka voi johtaa maksakirroosiin ja maksasolusyöpään. Alkoholi sekä aiheuttaa rasvamaksaa että pahentaa ei-alkoholiperäistä rasvamaksaa. Suomessa maksakirrooseista lähes yhdeksän kymmenestä on alkoholin aiheuttamia. Maksatulehdukseen ja maksakirroosiin sairastuneiden määrä kasvaa ja sairastuneet ovat yhä nuorempia. Maksakirroosi voi johtaa vakavaan maksan vajaatoimintaan ja maksasolusyöpään. Kuolleisuus maksakirroosiin on korkea, koska 50–75 prosentissa tapauksista maksakirroosi tunnistetaan vasta äkillisen sairaalahoitoa vaativan komplikaation yhteydessä. Kuolleisuus maksakirroosiin on Suomessa Euroopan huippua.

Alkoholi ei ole normaali kulutushyödyke. Lainvalmistelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota alkoholin aiheuttamiin terveydellisiin, sosiaalisiin ja taloudellisiin haittoihin. Alkoholin riskikäyttö on yleistä, vaikka kokonaiskulutus on vähentynyt. Alkoholin haitat koskevat suurta osaa suomalaisista. Kysymys ei ole ainoastaan suurkuluttajien ongelmasta, koska maksavaurion riski kasvaa jo kun alkoholinkulutus on yli 30 g/vrk (2,5 alkoholiannosta). Alkoholin aiheuttamat maksasairaudet ovat merkittävä kansantauti ja yhä useammat alkoholimaksasairauteen sairastuneista ovat työikäisiä. Joka viidennen työikäisen miehen kuolema johtuu maksasairaudesta. Alkoholiriippuvaisista 70 prosenttia ei ole hoidossa ja yli puolet heistä pitää itseään kohtuukäyttäjinä. Päihdetilastollisen vuosikirjan mukaan vuonna 2022 alkoholisairaus oli päädiagnoosina 20 032 hoitojaksossa terveydenhuollon vuodeosastoilla. Näistä 2 362 johtui alkoholin aiheuttamasta maksasairaudesta.

Esityksessä todetaan, että hallituksen tavoitteena on reilun ja avoimen kilpailun edistäminen sekä luoda edellytyksiä kotimarkkinoiden kasvulle. Alkoholi on toimimaton ja lyhytnäköinen väline taloudellisen kasvun ja voiton tavoittelussa tai avoimen kilpailun edistämisessä. Alkoholihaittoja vähentävää ja laadukasta alkoholipolitiikkaa ei ole mahdollista toteuttaa elinkeinoelämän tarpeista käsin.

Ruuskanen Maria
Munuais- ja maksaliitto ry